

Dzień Flagi RP. Polskie symbole - zasady postępowania

W Dniu Flagi Rzeczypospolitej Polskiej przypominamy zasady oraz dobre praktyki postępowania wobec polskich symboli państwowych.

Symbole Rzeczypospolitej w polskim prawie

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 28.

1. Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego w koronie w czerwonym polu.
2. Barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony.
3. Hymnem Rzeczypospolitej Polskiej jest Mazurek Dąbrowskiego.
4. Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ochronie prawnej.

USTAWA

z dnia 31 stycznia 1980 r.

o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych

(z późniejszymi zmianami)

- Art. 1.** Orzeł biały, biało-czerwone barwy i „Mazurek Dąbrowskiego” są symbolami Rzeczypospolitej Polskiej.
- Art. 2.** Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy.
- Art. 4.** Barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony, ułożone w dwóch poziomych, równoległych pasach tej samej szerokości, z których górny jest koloru białego, a dolny koloru czerwonego.
- Art. 6.** Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest prostokątny płat tkaniny o barwach Rzeczypospolitej Polskiej, umieszczony na maszcie.
- Art. 12.** Hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej jest „Mazurek Dąbrowskiego”.

Przepisy ogólne

- › Każdy obywatel może eksponować symbole państwowe, manifestując w ten sposób tożsamość narodową oraz przywiązanie do swojego państwa.
- › Symbole Rzeczypospolitej Polskiej należy zawsze otaczać szacunkiem. Jest to zarówno prawo, jak i obowiązek wszystkich obywateli, a także organów państwowych, instytucji oraz organizacji. Ochronę prawną symboli RP gwarantuje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
- › Należy dbać, aby symbole Rzeczypospolitej Polskiej umieszczane były zawsze w godnym i honorowym miejscu, a także uprzywilejowanym względem symboli innych państw oraz innych znaków.
- › Symbole RP można przedstawiać w formie artystycznych interpretacji. Interpretacje nie mogą jednak ujmować im godności oraz być traktowane jako oficjalnie reprezentujące państwo polskie.
- › Wizerunki symboli państwowych, używane przez instytucje reprezentujące państwo polskie, muszą odpowiadać wzorom określonym w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz pieczęciach państwowych (z późn. zm.).
- › Symboli państwowych nie można wykorzystywać do celów komercyjnych. Nie należy umieszczać ich na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego, jak również przeznaczonych do jednorazowego lub krótkotrwałego użytku. Nie należy też używać ich wyłącznie w charakterze elementów dekoracyjnych.
- › Symbole innych państw powinny być otaczane szacunkiem oraz traktowane tak, jak byśmy chcieli, aby inni traktowali nasze symbole.

Barwy narodowe Flaga Rzeczypospolitej Polskiej

- › Flaga Rzeczypospolitej Polskiej może być eksponowana każdego dnia przez wszystkich obywateli, instytucje oraz organizacje.
- › Wywieszając flagę z okazji świąt państwowych, dajemy wyraz uhonorowania oraz obchodzenia przez nas święta.

Szacunek dla flagi

- › Z flagą Rzeczypospolitej Polskiej należy obchodzić się z szacunkiem – zarówno, gdy wywieszona jest ją lub zdejmuje, jak i podczas przechowywania, gdy nie jest eksponowana.
- › Flaga powinna być zawsze zadbaną. Kiedy wypłowieje lub się podrze, powinno wymienić się ją na nową.
- › Miejsce umieszczenia flagi powinno być honorowe, nieujmujące jej godności oraz zapewniające jej dobrą widoczność o każdej porze dnia i nocy.
- › Flagi państwowej nie używa się do nakrywania stołów, mównic czy pojazdów. Nie powinno się również nakrywać nią odłanianych tablic lub pomników. Zamiast niej lepiej posłużyć się biało-czerwoną wstęgą.
- › Na faldze państwowej oraz jej wizerunkach nie należy umieszczać napisów ani grafik. Nie należy też mocować do niej jakichkolwiek przedmiotów.

Flaga na drzewcu oraz na maszcie

- › Najbardziej godnym sposobem eksponowania flagi jest umieszczenie jej na drzewcu lub maszcie.
- › Flaga eksponowana na drzewcu powinna powiewać oraz swobodnie opadać. Nie może jednak dotykać podłoża ani żadnej innej płaszczyzny. Flaga nie powinna być również zawinięta ani okręcona wokół drzewca.
- › Flaga na maszcie, poza okresem żałoby narodowej, powinna zawsze powiewać na samym jego szczycie.

Podnoszenie flagi na maszt

- › Flagę na maszt wciąga się płynnym, energicznym ruchem, natomiast opuszcza powoli.
- › Podczas podnoszenia flagi państwowej na maszt osoby w jego pobliżu powinny stać, zachowując powagę i spokój. Mężczyźni w ubraniach cywilnych powinni zdjąć nakrycia głowy. Wzrok kieruje się na podnoszoną flagę.
- › Obywatele nie powinni umieszczać flagi na maszcie znajdującym się na szczycie ich domów czy innych prywatnych zabudowań. Umieszczenie takie jest oznaką, że wewnątrz budynku sprawowane są funkcje państwowe. Osoby prywatne wywieszają flagi przy wejściu do swego budynku, z okna lub na balkonie, mogą także ją podnieść na maszcie przed swym budynkiem.

Barwy RP w pionie

- › Eksponując flagę lub barwy państwowe w pionie, kolor biały powinno się umieścić po lewej stronie dla patrzącego od frontu. Kiedy flaga państwowa mocowana jest w pionie do masztu, kolor biały, jako ważniejszy, odpowiadający bieli Orła Białego, powinien znajdować się przy maszcie.

Honorowe miejsce flagi RP

- › Na terytorium Polski flaga państwowa powinna zajmować zawsze honorowe miejsce względem symboli innych państw oraz symboli innych rodzajów.
- › Przyjmuje się, że honorowym miejscem dla flagi jest prawa strona (mównicy, stołu prezydialnego, sceny lub występującej osoby) – czyli lewa strona dla patrzącego od frontu.
- › Jeżeli jest taka możliwość – flagę umieszcza się po prawej stronie wejścia do budynku, okna czy bramy wjazdowej (lewej stronie dla patrzącego od frontu).
- › Kiedy eksponowane są obok siebie flaga RP i wizerunek Orła Białego, flagę umieszcza się po prawej stronie orła (lewej stronie dla patrzącego od frontu).
- › Na pojazdach flagę RP umieszcza się po ich prawej stronie. Kiedy z oficjalnych pojazdów Rzeczypospolitej Polskiej korzystają przedstawiciele innych państw, flagę Rzeczypospolitej Polskiej umieszcza się po prawej, zaś flagę gościa po lewej stronie.

Właściwe eksponowanie wielu flag

- › Kiedy flaga RP eksponowana jest wraz z flagami innych państw, wszystkie powinny mieć ten sam rozmiar oraz być umieszczone na tej samej wysokości. Swoim umiejscowieniem nie powinny sugerować zwierzchnictwa lub wyższości jednego państwa nad pozostałymi.
- › Na jednym maszcie lub drzewcu razem z flagą Rzeczypospolitej Polskiej nie może wisieć żadna inna flaga.
- › Eksponując flagę Rzeczypospolitej Polskiej wraz z innymi flagami, należy ją wciągać na maszt lub

wywieszać jako pierwszą, a opuszczać lub zdejmować jako ostatnią.

- › W razie wspólnych wystąpień polskiego przedstawiciela oraz przedstawiciela innego państwa protokół dyplomatyczny dopuszcza kurtuazyjne ustąpienie honorowej prawej strony fladze goszczonemu państwu – ale tylko wewnątrz pomieszczeń.

Precedencja / kolejność flag

- › Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej flaga RP ma pierwszeństwo przed każdą inną. O dalszej kolejności flag decyduje kolejność alfabetyczna państw.
- › W razie wspólnego eksponowania flag różnych rang i rodzajów stosujemy następującą kolejność:
 - › flaga państwa gospodarza,
 - › flaga województwa,
 - › flaga powiatu,
 - › flaga gminy,
 - › flagi polskich służb, w tym wojskowych,
 - › flaga polskich organizacji czy instytucji,
 - › flaga innego państwa,
 - › flaga Unii Europejskiej,
 - › flaga organizacji międzynarodowej,
 - › flaga okolicznościowa.
- › W razie wspólnego eksponowania (czy umieszczenia na budynku) parzystej liczby flag, flaga Rzeczypospolitej Polskiej powinna zostać umieszczona po lewej stronie dla patrzącego od frontu. Kolejne w hierarchii są flagi na lewo od niej (na prawo dla patrzącego od frontu).
- › W razie wspólnego eksponowania nieparzystej liczby flag, flaga Rzeczypospolitej Polskiej powinna zostać umieszczona pośrodku. Kolejne w hierarchii są flagi umieszczone na przemian na prawo oraz na lewo od niej.
- › Kiedy eksponujemy skrzyżowane flagi, flaga ważniejsza w hierarchii powinna znajdować się po stronie prawej (lewej dla patrzącego od frontu), zaś jej drzewce powinno być nad drzewcem drugiej flagi.

Żałoba narodowa

- › Na skutek tragicznych wydarzeń Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może ogłosić żałobę narodową. W trakcie żałoby flagi państwowe opuszcza się do połowy masztów.

Opuszczanie flagi do połowy masztu

- › Podczas żałoby flagi nieznajdujące się uprzednio na masztach powinno się wpieryw podnieść na szczyt masztu, po czym powoli opuścić do jego połowy. Zdejmując flagę po zakończeniu żałoby, wciąga się ją ponownie na szczyt masztu, następnie dopiero powoli opuszcza się i zdejmuje.
- › Kiedy flaga RP eksponowana jest łącznie z flagami innych państw lub flagami innych rodzajów, na czas żałoby pozostałe flagi powinny zostać zdjęte z masztów. Po zakończeniu żałoby najpierw podnosi się flagę państwową do góry, a potem dowiesza się flagi uprzednio zdjęte.

Flaga z kirem

- › Flagi wywieszane na drzewcach na znak żałoby przewiązuje się u góry kirem – czarną wstęgą o długości podobnej do wysokości flagi. Flag umieszczonych na masztach nie przewiązuje się kirem.
- › Poza okresem żałoby narodowej nie powinno się opuszczać flagi RP do połowy masztu. Wyjątek mogą stanowić flagi opuszczane w jednostkach wojskowych lub innych formacjach mundurowych na znak żałoby po żołnierzu lub funkcjonariuszu zmarłym podczas pełnienia służby. Inne instytucje na znak żałoby mogą wywiesić zamiast flagi państwowej flagę koloru czarnego.

Flaga w trakcie ceremonii pogrzebowej

- › W trakcie oficjalnej ceremonii pogrzebowej flagę państwową umieszcza się na trumnie tak, aby kolor biały znajdował się nad sercem zmarłego. Banderę wojenną lub flagę z godłem RP kładzie się w poprzek trumny tak, aby wizerunek Orła znajdował się na wysokości piersi zmarłego. Urnę z prochami zmarłego przewiązuje się biało-czerwoną szarfą.
- › Na trumnie nakrytej flagą można umieścić jedynie oznaki godności zmarłego – czapkę mundurową czy wstęgę orderową Orderu Wojennego Virtuti Militari lub Orderu Krzyża Wojskowego. Przed złożeniem trumny do grobu flagę należy złożyć. Zwyczajowo przekazuje się ją najbliższym zmarłego.

Flaga z godłem RP

- › Flaga państwowa z godłem Rzeczypospolitej Polskiej nie powinna być używana przez obywateli. Służy ona przedstawicielom RP za granicą. Podnoszona jest również na cywilnych lotniskach, w kapitanatach, bosmanatach oraz na statkach jako morska bandera. Może być również używana przez Wojsko Polskie w trakcie wizyt zagranicznych gości.

Pozostałe informacje oraz wskazówki

- › Należy zwrócić uwagę, aby posiadana flaga miała właściwe proporcje, wynoszące 8:5.
- › Zużytą flagę, jeżeli nie przedstawia szczególnej wartości historycznej, powinno się zniszczyć z należytą godnością – na przykład rozdzielając barwy.

Orzeł Biały Godło Rzeczypospolitej Polskiej

- › Zarówno godło Rzeczypospolitej Polskiej, jak i wizerunek Orła Białego mogą być eksponowane przez obywateli, instytucje oraz organizacje w zajmowanych przez nich pomieszczeniach.
- › Tylko instytucje państwowe mające urzędowe prawo do posługiwania się godłem i wizerunkiem Orła Białego mogą je umieszczać na zewnątrz budynków i pomieszczeń.

Orzeł Biały w urzędzie

- › Ustawa o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz pieczęciach państwowych wymienia instytucje, które w swojej działalności zobowiązane są do posługiwania się wizerunkiem Orła Białego. Są to:

- › organy władzy państwowej,
 - › organy administracji rządowej,
 - › gminy, związki międzygminne oraz ich organy,
 - › powiaty, związki powiatów oraz ich organy,
 - › samorzady województw oraz ich organy,
 - › sądy, prokuratury i komornicy sądowi,
 - › samorządowe kolegia odwoławcze,
 - › regionalne izby obrachunkowe,
 - › jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych RP,
 - › jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej,
 - › Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej Kraju,
 - › jednostki organizacyjne Służby Więziennej,
 - › szkoły publiczne, szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych, państwowe szkoły wyższe, niepaństwowe szkoły wyższe, a także inne podmioty, upoważnione przepisami do używania wizerunku Orła Białego.
- › Organy władzy państwowej i administracji rządowej używają wizerunku Orła Białego na oficjalnych dokumentach (oficjalnej stronie internetowej). Natomiast wszyscy wcześniej wymienieni mają obowiązek wieszyc tablice z Orłem Białym przy wejściu do zajmowanych budynków.

Najlepsze miejsce dla godła

- › Powyższe instytucje zobowiązane są również do umieszczania godła Rzeczypospolitej Polskiej w pomieszczeniach służbowych, w salach posiedzeń, salach wykładowych i lekcyjnych oraz pomieszczeniach, gdzie urzędnicy przyjmują obywateli.
- › Godło oraz wizerunek Orła Białego eksponowane na ścianach pomieszczeń powinno się umieszczać w miejscu najbardziej godnym i dobrze widocznym dla osób przebywających wewnątrz.
- › W celu szczególnego wyeksponowania godła lub wizerunku Orła Białego w ich pobliżu nie powinno się umieszczać elementów wystroju wnętrz, takich jak mapy, kalendarze lub obrazy. Nad wizerunkiem Orła Białego można umieścić krzyż, natomiast np. wizerunki herbu województwa czy gminy umieszcza się poniżej i na lewo od niego (patrząc od frontu – na prawo).
- › Zniszczone i nienadające się do użytku godło oraz wizerunek Orła Białego, jeżeli nie przedstawiają szczególnej wartości historycznej, należy zniszczyć z należytą godnością – zamalowując je lub rozcinając.

Mazurek Dąbrowskiego Hymn Rzeczypospolitej Polskiej

Wykonywanie oraz odtwarzanie hymnu

- › Hymn państwowy Rzeczypospolitej Polskiej powinno się wykonywać oraz odtwarzać jedynie w okolicznościach i warunkach zapewniających mu uwagę oraz poszanowanie.
- › Hymn państwowy powinien być publicznie wykonany lub odtworzony w długości co najmniej jednej zwrotki oraz refrenu.
- › Wykonując hymn państwowy, nie można zmieniać jego linii melodycznej ani słów.
- › Podnosząc flagę państwową podczas odgrywania hymnu państwowego, czas jej wciągania powinno się dostosować do czasu trwania hymnu.

Zachowanie podczas hymnu

- › Osoby obecne w miejscu wykonywania lub odtwarzania hymnu powinny stać, zachowując powagę i spokój. Mężczyźni powinni zdjąć nakrycia głowy. Wzrok można kierować w stronę pozostałych symboli Rzeczypospolitej Polskiej, a kiedy te są niewidoczne, w stronę miejsca wykonywania hymnu.
- › W trakcie wykonywania lub odtwarzania hymnu wskazane jest wspólne jego śpiewanie.

Oddawanie honorów

- › Osoby w umundurowaniu obejmującym nakrycie głowy i niebędące w zorganizowanej grupie, poczynając od pierwszych dźwięków hymnu, powinny oddać honory, salutując.
- › Poczty sztandarowe podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu oddają honory, pochylając sztandary. Dotyczy to również poczty z flagą Rzeczypospolitej Polskiej.
- › Przyjęty w niektórych państwach zwyczaj trzymania w trakcie wysłuchiwania hymnu prawej dłoni nad sercem może być stosowany również wobec hymnu RP.

Hymny innych państw

- › Kiedy hymn Rzeczypospolitej Polskiej odgrywany jest wraz z hymnem innego państwa, przyjęte jest, że hymn państwa goszczącego odgrywa się jako pierwszy.
